

INTRODUCCIÓ

La pau al País Basc: un procés que no s'atura

Elena Grau

Institut Català Internacional per la Pau

El proper 20 d'octubre farà cinc anys que ETA va anunciar el cessament definitiu de la seva activitat armada, un fet que inevitablement ha incidit en múltiples aspectes de la vida quotidiana, l'activitat política i les perspectives de futur al País Basc. És per aquest motiu que dediquem els articles centrals del número 28 de la revista Per la Pau a apropar-nos al què ha succeït al País Basc en aquests cinc anys sense la violència d'ETA.

Els dos primers articles fan la diagnosi de la present situació del procés de pau. L'article de Rafael Sainz de Rozas s'adreça a prendre el pols al moment actual del procés de pau al País Basc, mentre que el de Paul Ríos senyala quins són els avenços i els encallaments d'aquest procés. Ambdós textos valoren la importància del final de la violència política per les expectatives que va obrir, tot observant que no ha suposat l'inici d'un procés de negociació i de justícia transicional perquè s'ha tractat d'una decisió unilateral per part d'ETA que no s'ha vist acompanyada de converses o altres mesures per part del govern del PP. Segons Sainz de Rozas queda pendent assolir un consens sobre l'assumpció de responsabilitats per l'ús de la violència i el reconeixement i la reparació del dany causat a totes les víctimes. Paul Ríos remarca que en aquest moment segueixen bloquejades les mesures relatives al lliurament de les armes, la desmobilització dels actuals militants i la reintegració dels presos d'ETA. Bloquejos que, en opinió d'aquest autor, no es podran mantenir atesa la rapidesa amb què la societat basca està assentant la seva convivència i manifestant la seva voluntat d'avançar en el procés de pau.

Hem volgut indagar així mateix els canvis que ha generat el final de la violència política pel que fa a la convivència a escala local i a la política institucional. Aitziber Blanco comenta algunes iniciatives que des de la població civil i particularment des dels municipis s'estan duent a terme per reconstruir el teixit social i la convivència de baix a dalt abordant allò que fa mal i que enfronta, però partint d'un desig compartit: millorar la convivència, expressar lliurement punts de vista antagònics, ser escoltades amb respecte i sense agressions. Pedro Ibarra al seu torn observa que una vegada desapareguda la violència d'ETA es desactiva la polarització entre partits polítics. D'una banda desapareix l'argument contaminador antinacionalista i de l'altra es tempera la reivindicació nacionalista independentista. Solament es manté un cert grau de polarització pel que fa a les conseqüències de la violència. Ibarra afirma que en general es pot dir que s'ha passat d'un escenari de confrontació total a unes relacions normalment conflictives.

Des d'una visió feminista, Irantzu Mendia crida l'atenció sobre la importància de comptar amb l'experiència i les aportacions de dones per tal de bastir una pau sostenible i duradora al País Basc. Recorda la iniciativa pionera i transversal per avançar cap a la pau, protagonitzada per les dones d'Ahotsak l'any 2006. Presenta també Emagune, una nova proposta que vol contribuir a un millor diagnòstic del "conflicte basc", tot incorporant el contínuum de les violències contra les dones, amb el convenciment que per consolidar la pau i la convivència cal aprofundir la democràcia i la participació de les dones en la presa de decisions sobre el conflicte, les seves conseqüències i la construcció d'una societat sense violències.

Per acabar, l'entrevista amb Antoni Batista ens proporciona la visió d'un periodista català que compta amb un llarg recorregut de seguiment del conflicte basc. Batista es mostra convençut que el cessament de la violència és irreversible i que la pau es consolida al País Basc malgrat que el govern espanyol no faci res perquè així sigui.

El conjunt de textos ens ofereix un panorama de tot allò que el cessament de la violència armada d'ETA ha obert i modificat positivament en el camí de la pau, també de les limitacions i els entrebancs decebedors. Tots però miren el futur amb un cert optimisme perquè consideren que aquest és un procés de pau que no s'atura i que resten obertes les oportunitats de construcció d'una pau integradora i de llarga durada

al País Basc.

Photography (CC) : S. Robles

© Generalitat de Catalunya